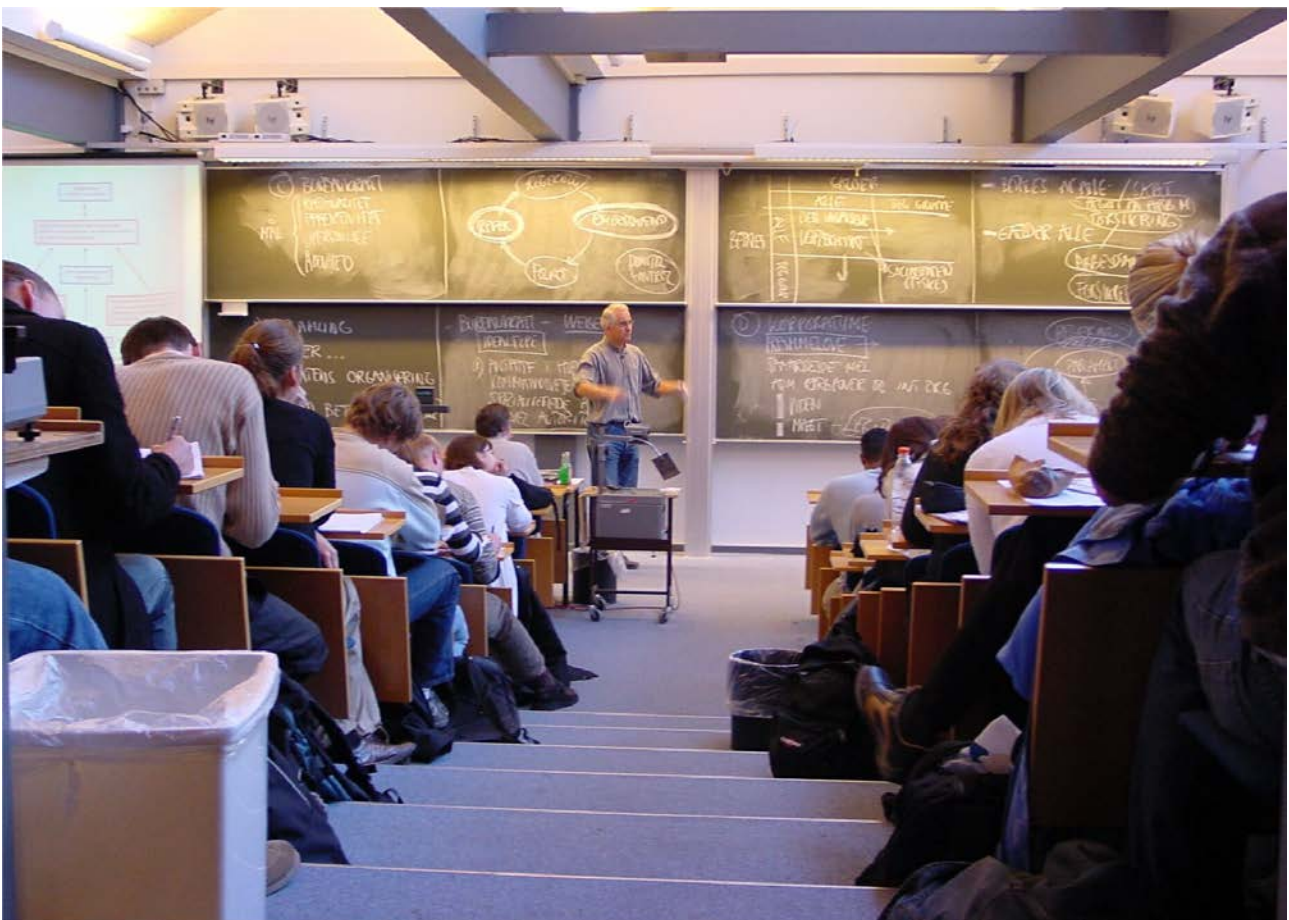


# Studievejledning for Modul 2

## Forløb F

Retlige og økonomiske rammer for  
beslutninger i erhvervslivet



*Forelæsning v/Johannes Andersen i Auditorium T*

**Det Samfundsvidenskabelige Basisår**  
**Aalborg Universitet**  
**Forårssemesteret 2007**



# Indholdsfortegnelse

Forløbsbeskrivelse F.....	5
Blok 1 .....	6
Virksomhedens organisation – belyst organisationsteoretisk og retligt .....	6
Blok 2 .....	6
Arbejdsret .....	6
Blok 3 .....	7
Virksomhedens afsætning .....	7
Eksempler på projektemner:.....	8
Organisationsteori.....	9
Introduktion til faget "Organisationsret" .....	11
Aftaleret.....	12
Arbejdsret .....	14
Lær at søge information til jeres projekt . .....	16
Videnskabsteori - Del 1-10.....	17
Del 1: Forelæsning: Introduktion til kurset i videnskabsteori. ....	17
Del 2: Forelæsning: Erkendelse og sandhed I .....	18
Del 3: Forelæsning: Erkendelse og sandhed II .....	18
Del 4: Forelæsning: Samfundsvidenskabernes særlige status .....	19
Del 5: Forelæsning: Postmoderne vidensbegreber .....	19
Del 6: Forelæsning: Videnskabsteori og arbejdet med problemfeltet .....	20
Del 7: Forelæsning: Værdier, politik og videnskab .....	21
Del 8: Forelæsning: Videnskabsteori, projektdesign & metode I.....	22
Del 9: Forelæsning: Videnskabsteori,projektdesign & metode II .....	22
Del 10: Forelæsning: Videnskabsteori og videnssamfund .....	23
Litteraturliste .....	24



# Forløbsbeskrivelse F

## Retlige og økonomiske rammer for beslutninger i erhvervslivet

### Studieordningen

beskriver projektførløbets formål og indhold således:

#### Formål:

At give forståelse for, hvordan erhvervsmæssige beslutninger træffes ud fra juridiske hensyn, suppleret med økonomiske overvejelser.

#### Indhold:

Der analyseres en række tænkte og virkelige situationer, hvor en erhvervsvirksomhed træffer beslutninger. Der fokuseres på retlige hensyn, som - suppleret med økonomiske overvejelser - udgør grundlaget for virksomhedens eksistens og virke. Herved inddrages en række centrale emner:

Virksomhedens kontrakter med andre virksomheder og med forbrugere

- Køb og salg af varer og tjenesteydelser
- Selskabsformen og konsekvenserne heraf
- Finansiering gennem egen- og fremmedkapital

#### Form:

Projektførløbet består af:

Forelæsninger og seminarer om forløbets emne	11 ECTS
Metodeseminarer	2 ECTS
Projektarbejde	8 ECTS

Undervisningen tilrettelægges således, at der i hver kursusuge gennemføres et seminar med deltagelse af 2 lærere. På dette seminar samles der med bl.a. konkrete cases op i forhold til alle kursustimer i den forløbne uge.

**Indhold:**

Forløbet indledes med forelæsninger og seminarer fordelt på 3 blokke:

## **Blok 1**

### **Virksomhedens organisation – belyst organisationsteoretisk og retligt**

Virksomheden skal beslutte, hvilken selskabsform den vil have. Vil den være aktieselskab med en bred ejerkreds, eventuelt børsnoteret, sådan som mange store selskaber er? Vil den virke kooperativt, sådan som brugsforeningerne gør? Skal den være et interessentskab med personlig hæftelse, sådan som mange advokater, revisorer og konsulenter er? Ud over disse juridiske overvejelser skal der også tages stilling til hele organisationsstrukturen med opbygning i afdelinger, personaleansvar etc., for at virksomheden kan blive velfungerende. Disse organisationsspørgsmål aktualiserer således jura i form af selskabs- og virksomhedsret og økonomi i form af organisationsteori.

Omfang: 8 x 3 timer

## **Blok 2**

### **Arbejdsret**

Virksomheden skal også ansætte medarbejdere, og det er derfor både for virksomheden og for den enkelte arbejdstager vigtigt, hvilket retligt spillerum virksomheden har for ansættelse, anvendelse og afskedigelse af arbejdskraft. Herved inddrages bl.a. de kollektive overenskomster, som for de fleste ansattes vedkommende fastlægger løn- og arbejdsvilkår, og @det fagretlige system@, der anvendes til håndhævelse af overenskomsterne. Heri indgår bl.a. arbejdstagernes beskyttelse imod afskedigelse uden saglig grund. Ved siden af de kollektive overenskomster er der efterhånden gennemført en betydelig lovgivning om ansættelsesforhold - f.eks. funktionærloven, ferieloven og virksomheds-overdragelsesloven - , der suppleres af almindelige ansættelsesretlige grundsætninger. Også denne del af de arbejdsretlige regler tages op i undervisningen. Dette gælder bl.a. spørgsmål om @konkurrence- og kundeklausuler@, dvs. kontrakt-bestemmelser om, i hvilket omfang virksomheden kan binde en fratrådt medarbejder til ikke at arbejde for en konkurrent i et stykke tid efter fratrædelsen.

Omfang: 9 x 3 timer

# Blok 3

## Virksomhedens afsætning

Virksomheden skal endvidere markedsføre og sælge sine produkter i form af varer og tjenesteydelser. Dette aktualiserer forskellige aftaleretlige problemstillinger om hvornår og hvordan aftaler indgås med bindende virkning. Det kan i den forbindelse gøre en forskel, om der indgås en aftale med en anden virksomhed eller med forbrugerne. Hvis der indgås en aftale med en anden virksomhed, foreligger der ofte en aftale mellem to lige stærke aftalparter, og de kan i vid udstrækning aftale, hvad de vil. Når der eksempelvis sælges til forbrugere, er der i større grad brug for en beskyttelse af disse mod urimelige aftalevilkår mv.

Markedsføringen aktualiserer endvidere afsætningsøkonomiske spørgsmål. Herunder må man bl.a. spørge, hvordan virksomheden kan beregne sine omkostninger, og hvilket spillerum den har for sin prisfastsættelse.

Omfang:

Aftaleret: 8 x 3 timer

Afsætningsøkonomi: 4 x 3 timer

## Eksempler på projektemner:

- Adgangen til at etablere sympatikonflikter
- Eksisterer der en ret til at holde sig uden for de faglige organisationer?
- Samarbejdsvanskeligheder B en saglig afskedigelsesgrund?
- Det fagretlige systems behandling af sager, hvor arbejdstageren står i en konfliktsituation over for den faglige organisation
- Grænserne for arbejdstagerens oplysningspligt over for arbejdsgiveren i forbindelse med ansættelse
- Konkurrence- og kundeklausuler
- Resultatløn til medarbejdere, herunder i form af aktier og aktieretter
- Fonde som instrument til generationsskifte
- Medarbejderindflydelse i multinationale koncerner, herunder i kraft af EU-direktiv 94/45 om europæiske samarbejdsudvalg
- Opkøb af egne aktier som led i skabelsen af såkaldt shareholder value
- Centros-dommen og muligheden for at bruge billige udenlandske selskaber til virksomhed i Danmark
- Det europæiske aktieselskab og dets muligheder for internationale aktiviteter
- Markedsføring med tilbudsvirkning
- @Fortrydelsesretten efter aftalelovens ' 39, 2. punktum
- Anvendelse af aftalelovens ' 36/forudsætningslæren ved aftaler mellem selvstændigt erhvervsdrivende



# Organisationsteori

v/Janne Seemann

## Formål

På et introducerende niveau at bibringe de studerende en grundlæggende indføring i organisationsteori. Dvs. viden om og analyseredskaber til forståelse af strukturer, kulturer og processer i offentlige og private organisationer.

## Litteratur:

1. Bakka og Fivelsdal: Organisationsteori. Struktur, kultur, processer. Handelshøjskolens Forlag, 4. udgave 2004.
2. Bakka og Fivelsdal(red.): Organisationsteoriens klassikere. Handelshøjskolens Forlag, 2002 (s. 1-23)
3. J. Seemann: På McDonald's med Sofie, Taylor og Weber. I Rasmussen, Seemann og Tonboe (red.): Egne Veje. Aalborg Universitetsforlag, 1998

Væsentligste overheads som anvendes i.f.m. forelæsninger

## Lektionsplan

(alle dage i lok. 508)

### Organisationsteori 1: Introduktion til organisations-teori

- studieområdet organisationsteori
- harmoni- og konfliktmodeller
- stereotyper af organisationer
- industrisamfundets organisatoriske kode

Litt. 1 chap. 1; litteratur 2

### Organisationsteori 2: Klassisk organisationsteori. Scientific Management og Taylorisme

- faktorer bag Scientific Managements opståen
- principper for organisationsstruktur
- kritikken af Scientific Management
- aktuelle McDonaldiseringstendenser

Litt. 1 chap. 2; litteratur 3

### Organisationsteori 3: Klassisk organisationsteori. Bureaukratiet som organisationsform

- Webers bureaukratimodel
- bureaukratiets fordele
- bureaukrati problemer (kritikken af bureaukratiet)

Litt 1 chap 2 og 3 (kapitel 7 kan med fordel læses ekstensivt)

#### **Organisationsteori 4: Organisationskultur**

- hvad er organisationskultur ?
- kulturudtryk og indhold
- organisationskultur og forandring

Litt. 1 chap. 5 og 6

#### **Organisationsteori 5: Organisation og omverden**

- situationsafhængig organisationsteori
- Leavitts organisationsmodel
- case omstrukturering af et fængsel
- opsamling/afrunding

Litt. 1 chap 3 (chap. 4 og 11 kan med fordel læses ekstensivt)

På gensyn

Janne Seemann

# Introduktion til faget "Organisationsret"

*v/Erik Werlauff*

Idet jeg ønsker vel mødt til dette projektforsløb, som udbydes af erhvervsjurastudiet, skal jeg give følgende plan for min undervisning i "Organisationsret":

## **Litteratur:**

Der anvendes manuskriptet "Virksomhedens organisation i juridisk belysning", som jeg har udarbejdet specielt til dette undervisningsforsløb, og som kan hentes gratis på [www.werlauff.com](http://www.werlauff.com) og [www.business.aau.dk/jura](http://www.business.aau.dk/jura).

## **Lektionsoversigt:**

(alle dage i lokale 508)

### **Organisationsret 1**

De forskellige organisationsformer og valget mellem disse

### **Organisationsret 2**

EU-frihedsrettighedernes betydning for selskaber, der vil virke henover landegrænserne

Fælleseuropæiske selskabsformer: firmagruppen og SE-selskabet

### **Organisationsret 3**

Kapitaludtræk og kapitalbeskyttelse

### **Organisationsret 4**

Vækst gennem overtagelse og fusion

Forud for den enkelte forelæsning udsender jeg plancher, som kan udskrives og bruges til notater.

# Aftaleret

v/Charlotte Bagger Tranberg

I faget aftaleret gennemgås hvordan aftaler indgås med bindende virkning. Dette indebærer dels en gennemgang af de aftaleretlige principper om tilbud og accept afgivet af såvel parterne selv eller via mellemmand (fuldmægtige). Dels en gennemgang af hvilke omstændigheder, der kan medføre, at en ellers bindende aftale alligevel er ugyldig. Endvidere undervises i principperne for fortolkning af aftaler.

## Litteratur:

1. Andersen, Mads Bryde (2002), "Grundlæggende aftaleret", 2. udgave.
2. Esdahl, Hans (September 2002), Øvelsesopgaver i Formueret, som kan hentes på: [http://www.business.aau.dk/jura/studiet/meddelelser under titlen "Øvelsesopgaver - Erstatningsret Fil: 3958-Oevelsesopgaver i formueret.pdf"](http://www.business.aau.dk/jura/studiet/meddelelser_under_titlen_Øvelsesopgaver_-_Erstatningsret_Fil:_3958-Oevelsesopgaver_i_formueret.pdf).
3. Lovsamlingen 2006

## Lektionsoversigt:

(alle dage i lokale 508)

### Lektion 1

Indledende om aftaleretten

Grundlæggende Aftaleret: Kapitel 1 og kapitel 7

### Lektion 2

Løftet og aftalen

Grundlæggende Aftaleret: kapitel 2

### Lektion 3

Aftalens indgåelse

Grundlæggende Aftaleret: kapitel 3

### Lektion 4

Ugyldighed

Grundlæggende Aftaleret: kapitel 6

### Lektion 5

Ugyldighed

Grundlæggende Aftaleret: kapitel 6

### Lektion 6

Fortolkning

Grundlæggende Aftaleret: kapitel 5

## **Lektion 7**

Fuldmagt

Grundlæggende Aftaleret: kapitel 4

## **Lektion 8**

Fuldmagt

Grundlæggende Aftaleret: kapitel 4

# Arbejdsret

v/Lars Krull

## Formål:

Kurset indfører den studerende i grundlæggende arbejdsret. Kurset vil omhandle såvel kollektiv- som individuel arbejdsret.

## Litteratur:

1. Nielsen, Ruth, Lærebog i Arbejdsret, 9. reviderede udgave
2. Love og bestemmelser (Download)
3. Notater udleveres løbende igennem undervisningen

## Lektionsoversigt:

(alle dage i lokale 508)

### Lektion 1

Retskilder

Kollektive overenskomster

Læs: 19-120

### Lektion 2

Kollektive overenskomster

Kollektive kampskrift

Det fagretlige system

Læs: 121-180

### Lektion 3

Ledelsesret og samarbejde

Læs: 181-288

### Lektion 4

Almindelige ansættelsesretlige principper

Diskrimination

Læs: 289-356

### Lektion 5

Ansøgers oplysningspligt

Funktionærlov

Læs: Ingen læsning

### Lektion 6

Misligholdelse og ansættelsesforholdets ophør

Læs: 356-448

## **Lektion 7**

Virksomhedsoverdragelse

Konkurrence- og kundeklausur

Læs: 449-510

## **Lektion 8**

Opsamling

Opgavegennemgang

Løs: Hjemmeopgave

## **Lektion 9**

Opgavegennemgang

## **Lektion 10**

Opgave gennemgang

## Informationssøgningskursus

### **Lær at søge information til jeres projekt .**

Aalborg Universitetsbibliotek tilbyder at lære projektgrupperne at søge information på en hensigtsmæssig og brugervenlig måde til det projekt I sidder med her og nu. Med udgangspunkt i jeres emnebeskrivelse eller problemformulering vil I sammen med bibliotekets undervisere finde frem til, hvad der er godt at gøre i den situation, som I står i nu, og finde frem til, hvor I kan finde relevant information til jeres projekt. Biblioteket har tilrettelagt et særligt kursus, der retter sig specielt til juridisk informationssøgning. Her vil der blive præsenteret de særlige databaser mv., som indeholder juridisk information, fx domme, lovgivning mv.

Tid: 2 timer

Sted: EDB-lokalet, Strandvejen, lokale 430

Deltagere per hold: 25-30 personer eller 4-5 projektgrupper.



# Videnskabsteori - Del 1-10

v/*Gitte Harrits Sommer og Sanne Lund Clement*

## Kursets formål og indhold

Formålet med kurset i videnskabsteori er at introducere til videnskabsteoretiske problemstillinger med det formål at styrke den videnskabsteoretiske og metodiske refleksion og argumentation i projektet.

I kursets første del introduceres til forskellige videnskabsteoretiske positioner. Herefter præsenteres videnskabsteorien som analyseværktøj i problemfeltet, hvilket understøttes af øvelse I. I kursets anden del fokuseres på sammenhængen mellem videnskabsteori og projektdesign, understøttet af en diskussion af de studerendes egne projekter i øvelse II. Endelig diskuteres forholdet mellem videnskab og samfund i et lidt bredere perspektiv.

Ved kursets slutning sammenfatter projektgrupperne deres arbejde i et papir, der danner udgangspunkt for en mundtlig evaluering.

## Litteratur

- Langergaard, Luise Li, Søren Barlebo Rasmussen & Asger Sørensen (2006), *Viden, videnskab og virkelighed*, Forlaget Samfundslitteratur.
- Buch-Hansen, Hubert og Peter Nielsen (2005): *Kritisk realisme*, Roskilde Universitetsforlag.
- Kompendium til videnskabsteori.

## Eksamen i videnskabsteori

Eksamen afvikles på de enkelte forløb. De nærmere bestemmelser samt praktiske informationer herom vil derfor fremgå af forløbenes hjemmesider.

## Del 1: Forelæsning: Introduktion til kurset i videnskabsteori.

v/*Sanne Lund Clement og Gitte Sommer Harrits*

Den første forelæsning giver en introduktion til videnskabsteori. Hvad er videnskabsteori, og hvilke spørgsmål om fx sandhed, viden, ontologi og epistemologi vil kursusforløbet beskæftige sig med? Forelæsningen vil endvidere med et eksempel diskutere, hvorfor man som studerende på en samfundsvidenskabelig uddannelse kan have god brug for at forholde sig til videnskabsteori.

## Litteratur:

- Langergaard, Luise Li, Søren Barlebo Rasmussen & Asger Sørensen (2006), *Viden, videnskab og virkelighed*, kapitel 1-4, side 13-65 (52 sider)

## **Overheads/Plancher**

Nogle af de anvendte overheads vil være tilgængelige efter forelæsningen

## **Del 2: Forelæsning: Erkendelse og sandhed I**

*v/Gitte Sommer Harrits*

Forelæsning 2 vil sammen med forelæsning 3 præsentere forskellige videnskabsteoretiske positioner, der alle diskuterer forholdet mellem vores erkendelse og den verden, vi erkender. Diskussionen angår dels det ontologiske spørgsmål om verdens eksistens, og dels det epistemologiske spørgsmål om, hvilken status og gyldighed vi kan tillægge vores viden om verden. I denne forelæsning vil vi diskutere de logiske positivister, Poppers kritiske rationalisme og Kuhns mere videnskabshistoriske bud på, hvilken erkendelse og sandhed videnskaberne kan "producere", og hvorfor.

### **Litteratur:**

- Langergaard, Luise Li, Søren Barlebo Rasmussen & Asger Sørensen (2006), *Viden, videnskab og virkelighed*, kapitlerne 5-8, side 67-117 (40 sider)
- Carsten A. Koch: "Kritisk rationalisme" i Fuglsang, Lars og Poul Bitsch Olsen: *Videnskabsteori i samfundsvidenskaberne*, Roskilde Universitetsforlag, 2004, side 79-111 (33 sider) (optrykt i kompendium)

## **Overheads/Plancher**

Nogle af de anvendte overheads vil være tilgængelige efter forelæsningen.

## **Del 3: Forelæsning: Erkendelse og sandhed II**

*v/Gitte Sommer Harrits*

I forelæsning 3 ser vi videre på spørgsmålet om erkendelse og sandhed, men fra en anden vinkel. Vi diskuterer dels Bhaskars realistiske position, der lægger vægt på betydningen af eksistensen af en uafhængig verden, og vi ser på hvordan en sådan realistisk position kommer til udtryk inden for samfundsvidenskaberne i fx marxismen. Videre ser vi på pragmatismen (James, Peirce, Dewey), hvor viden og videnskaberens status sættes ind i en "praktisk kontekst", og vi diskuterer hvilke konsekvenser den pragmatistiske position kan have for vores opfattelse af erkendelse og sandhed.

### **Litteratur:**

- Langergaard, Luise Li, Søren Barlebo Rasmussen & Asger Sørensen (2006), *Viden, videnskab og virkelighed*, kapitel 5-8, siden 67-117 (40 sider)

- William James: "Hvad pragmatisme betyder" (opr. 1975), i *Philosophia*, årg. 26, no 3-4, side 15-30 (16 sider) (Optrykt i kompendium)
- Buch-Hansen, Hubert og Peter Nielsen (2005): *Kritisk realisme*, Samfundslitteratur, Roskilde Universitetsforlag, kapitel 1, 2 og 3 (44 sider)

### **Overheads/Plancher**

Nogle af de anvendte overheads vil være tilgængelige efter forelæsningen

## **Del 4: Forelæsning: Samfundsvidenskabernes særlige status**

*v/Gitte Sommer Harrits*

I forelæsning 4 og 5 vil vi rette blikket mod forskellige positioner, der tager afstand fra det sandhedsbegreb og den diskussion, der blev præsenteret i forelæsning 2 og 3. Udgangspunktet for såvel fænomenologien som hermeneutikken, som diskuteres i forelæsning 4, er, at samfundsvidenskaberne og humaniora har en anden genstand (samfundet, mennesket, ånd) end naturvidenskaberne, og derfor må vi formulere et andet begreb om sandhed og erkendelse.

### **Litteratur:**

- Langergaard, Luise Li, Søren Barlebo Rasmussen & Asger Sørensen (2006), *Viden, videnskab og virkelighed*, kapitel 9, side 119-131 (12 sider)
- Gilje, Nils og Harald Grimen (2002): *Samfundsvidenskabernes forudsætninger*, Hans Reitzels Forlag, kap 7, side 164-199 (36 sider), (Optrykt i kompendium)

### **Overheads/Plancher**

Nogle af de anvendte overheads vil være tilgængelige efter forelæsningen.

## **Del 5: Forelæsning: Postmoderne vidensbegreber**

*v/Gitte Sommer Harrits*

I denne forelæsning ser vi på den postmoderne eller poststrukturalistiske kritik af forestillingen om erkendelse som hhv. sandhed eller fortolkning. Videre ser vi på, hvilke alternative vidensbegreber og analysestrategier, der så tilbydes, eksempelvis diskursteorien.

### **Litteratur:**

- Langergaard, Luise Li, Søren Barlebo Rasmussen & Asger Sørensen (2006), *Viden, videnskab og virkelighed*, kapitel 10, side 133-142 (9 sider)
- Jørgensen, Marianne W. og Louise Phillips (1999): *Diskursanalyse som teori og metode*, Roskilde Universitetsforlag, side 9-33, (25 sider) (Optrykt i kompendium)

- Wenneberg, Søren Barlebo (2000): Socialkonstruktivisme. Positioner, problemer og perspektiver, Kapitel 4 og 15, side 55-67 og 188-197 (23 sider) (Optrykt i kompendium)
- Buch-Hansen, Hubert og Peter Nielsen (2005): *Kritisk realisme*, Samfundslitteratur, Roskilde Universitetsforlag, kapitel 5 (19 sider)

### **Overheads/Plancher**

Nogle af de anvendte overheads vil være tilgængelige efter forelæsningen

## **Del 6: Forelæsning: Videnskabsteori og arbejdet med problemfeltet**

*v/Gitte Sommer Harrits og Sanne Lund Clement*

I denne forelæsning vil vi opsummere de forskellige positioner, som indtil nu er blevet gennemgået. Hvilke videnskabsteoretiske problemstillinger går på tværs, og hvad er det egentlig, de diskuterer.

Derudover præsenteres en 'model' for, hvordan man kan bruge det 'videnskabsteoretiske landskab' til at analysere de teoretiske positioner og den forskning, som man arbejder med i et projekt. Ofte vil der nemlig være videnskabsteoretiske problemstillinger i et problemfelt, selvom det kan være 'gemt' i det man kan kalde praktiske videnskabsfilosofier. Afslutningsvis vil der være mulighed for at stille spørgsmål til øvelsestimerne.

### **Litteratur:**

Ingen

### **Overheads/Plancher**

Nogle af de anvendte overheads vil være tilgængelige efter forelæsningen.

### **Øvelse I**

(Øvelserne afvikles på de enkelte forløb. Praktiske informationer herom vil derfor fremgå af forløbenes hjemmesider).

Ideen med øvelse I er at give mulighed for at bruge de videnskabsteoretiske positioner som redskab til at analysere og strukturere problemfeltet. Helt konkret skal hver projektgruppe udvælge en egnet "tekst". Det kan være en artikel, et kapitel fra en bog, eller mere bredt en teoretisk position eller et forskningsprojekt, som I har læst om flere steder. Vigtigt er det, at det skal være noget af det materiale, som I har sidet med (eller sidder med) i arbejdet med problemfeltet, og hvor det giver mening at diskutere videnskabsteori.

Spørgsmål

1. Præsenter meget kort den tekst, teoretiker eller det forskningsprojekt, som I vil diskutere.
2. Hvilke ontologiske antagelser om genstanden (samfundet, individerne) gør sig gældende i denne tekst? Giv eksempler.
3. Hvilke epistemologiske antagelser om erkendelse, sandhed og videnskab gør sig gældende i denne tekst? Giv eksempler.
4. Hvilke konsekvenser får disse antagelser for det design eller den metode, som teksten præsenterer eller anbefaler? Giv eksempler. Hvis der ikke er noget egentligt design i teksten kan I evt. diskutere, hvilket design teksten kunne give anledning til at anvende. Ellers springer I bare dette spørgsmål over.
5. Hvilke problemer af videnskabsteoretisk art kan I pege på i teksten. Hvordan kan man ud fra andre videnskabsteoretiske positioner kritisere teksten?
6. Hvis I tænker på jeres problemfelt, kan I så se nogle videnskabsteoretiske konflikter, fx nogle begreber som forstås forskelligt, fordi forskellige forskere arbejder ud fra forskellige videnskabsteoretiske positioner, eller er der en udpræget videnskabsteoretisk konsensus? Hvilke problemer eller muligheder giver det jeres projekt?

## **Del 7: Forelæsning: Værdier, politik og videnskab**

v/*Gitte Somme Harrits*

Et særligt og tværgående spørgsmål inden for videnskabsteorien, som især har relevans for samfundsvidenskaberne, er spørgsmålet om forholdet mellem værdier, politik og videnskab. Hvilken status kan videnskaben tillægges. Er den neutral og værdifri, eller bygger den altid på bestemte værdier, der derfor må gøres tydelige? Vi ser på den værdirelativistiske opfattelse af videnskabernes 'neutralitet' og på kritisk teori, der opstiller en frigørende erkendelsesinteresse som grundlaget for samfundsvidenskaberne.

### **Litteratur:**

- Langergaard, Luise Li, Søren Barlebo Rasmussen & Asger Sørensen (2006), *Viden, videnskab og virkelighed*, kapitel 11-12, side 143-164 (21 sider)
- Heine Andersen: "Samfundsteori, moral og de civile samfund" i Andersen, Heine og Lars Bo Kaspersen: *Klassisk og moderne Samfundsteori* (2005), Hans Reitzels Forlag, 2. udgave, side 479-496 (18 sider) (Optrøkt i kompendium)
- Heine Andersen: "Kritisk teori", i Heine Andersen (red.) (2002): *Videnskabsteori og metodelære. Introduktion* (4. udg.) *Samfundslitteratur*, side 183-204 (22 sider) (Optrøkt i kompendium)
- Buch-Hansen, Hubert og Peter Nielsen (2005): *Kritisk realisme*, *Samfundslitteratur*, Roskilde Universitetsforlag, kapitel 4 (15 sider)

## **Overheads/Plancher**

Nogle af de anvendte overheads vil være tilgængelige efter forelæsningen.

## **Del 8: Forelæsning: Videnskabsteori, projektdesign & metode I**

*v/Sanne Lund Clement*

I denne første forelæsning om sammenhængen mellem videnskabsteorien og projektdesignet ser vi på, hvordan videnskabsteoretiske problemstillinger kan have betydning i projektarbejdet. Især ser vi på sammenhængen mellem projektets genstand, ontologiske antagelser og gyldighedsfordring på den ene side og projektets opbygning, design og metodevalg på den anden side. Endvidere vil vi i denne forelæsning diskutere et eksempel på et design inden for en kritisk rationalistisk forståelsesramme.

### **Litteratur**

- Langergaard, Luise Li, Søren Barlebo Rasmussen & Asger Sørensen (2006), *Viden, videnskab og virkelighed*, kapitel 13, side 165-177 (12 sider)
- Bryman, Alan: *Social Research Methods* (2004), Oxford University Press, kapitel 1 (side 3-25) (22 sider). Og side 70-75 og 272-278 (11 sider). Bogen er anvendt i sociologisk metode i februar.

## **Overheads/Plancher**

Nogle af de anvendte overheads vil være tilgængelige efter forelæsningen

## **Del 9: Forelæsning: Videnskabsteori, projektdesign & metode II**

*v/Sanne Lund Clement*

I den anden forelæsning om sammenhængen mellem videnskabsteorien og projektdesign ser vi videre på forskellige eksempler, bl.a. et hermeneutisk og kvalitativt orienteret design og et design der forsøger at kombinere de forskellige logikker. Endvidere vil der afslutningsvis være mulighed for at stille spørgsmål til øvelsestimerne.

### **Litteratur**

Samme som til Del 8.

## **Overheads/Plancher**

Nogle af de anvendte overheads vil være tilgængelige efter forelæsningen

## Øvelse II

(Øvelserne afvikles på de enkelte forløb. Praktiske informationer herom vil derfor fremgå af forløbenes hjemmesider).

Ideen med øvelse II er at give mulighed for at reflektere over og diskutere de videnskabsteoretiske aspekter i projektet.

1. Præsenter meget kort jeres problemformulering og opbygningen af projektet.
2. Hvilke antagelser om genstanden bygger I på (ontologi)?
3. Hvilke antagelser om viden og videnskab bygger I på (epistemologi)? Hvordan påvirker det jeres validitetskriterier?
4. Hvilke konsekvenser har dette for opbygningen/designet af jeres projekt (teori-valg, empirivalg, metodevalg)? Hvilken status har teorien og empirien? Lever I op til jeres egne validitetskriterier?
5. Hvordan kan man ud fra andre videnskabsteoretiske positioner kritisere jeres projekt? Hvis man havde indtaget en anden videnskabsteoretisk position, hvilke andre valg i forbindelse med designet ville man så evt. skulle have truffet?

## Del 10: Forelæsning: Videnskabsteori og videnssamfund

*v/Gitte Sommer Harrits og Sanne Lund Clement*

I afslutningsforelæsningen vil vi diskutere videnskab og videnskabsteori i et lidt bredere perspektiv. Vi vil se på forholdet mellem videnskab og samfund, og på de forskellige funktioner, viden har i vores samfund, og som vil blive en del af mange samfundsvidenskabelige kandidaters arbejdsområder. Vi ser derfor også på viden og traditioner i de forskellige fag. Endvidere ser vi på de etiske problemstillinger, som kan opstå dels i projektarbejdet og dels i arbejdet som vidensproducent. Og vi ser på, hvad kriterierne for god videnskabspraksis egentlig er.

### Litteratur

- Langergaard, Luise Li, Søren Barlebo Rasmussen & Asger Sørensen (2006), *Viden, videnskab og virkelighed*, kapitel 14-16, side 179-207 (28 sider).
- Bryman, Alan: *Social Research Methods* (2004), Oxford University Press, kapitel 25 (side 505-520) (15 sider). Bogen er anvendt i sociologisk metode i februar.
- Hans Fink: "Universitetsfagenes etik", i Hans Fink, et al, *Universitet og videnskab*, Hans Reitzels forlag 2003, side 193-221 (29 sider) (Oprtrykt i kompendium)

### Supplerende litteratur (særligt relevant for forløb F)

- Ruth Nielsen, "Juridisk videnskab", i Heine Andersen (red.), *Videnskabsteori og metodelære. Introduktion* (4. udg.), Samfundslitteratur, 2002, side 289-301 (13 sider). (I kompendium)

- Jørgen Dalberg-Larsen, ”Om retsvidenskabens særlige form for videnskabelighed”, i Lars Aaggard & Steen Brock (red.), *Videnskabens Ansigter*, Philosophia, 2004, side 162-171 (10 sider). (I kompendium)

### **Overheads/Plancher**

Nogle af de anvendte overheads vil være tilgængelige efter forelæsningen

## **Litteraturliste**

### **Bøger**

Langergaard, Luise Li, Søren Barlebo Rasmussen & Asger Sørensen (2006), *Viden, videnskab og virkelighed*, Forlaget Samfundslitteratur.

Buch-Hansen, Hubert og Peter Nielsen (2005): *Kritisk realisme*, Roskilde Universitetsforlag.

Kompendium til videnskabsteori.

### **Udvalgte artikler / kapitler**

Carsten A. Koch: ”Kritisk rationalisme” i Fuglsang, Lars og Poul Bitsch Olsen: *Videnskabsteori i samfundsvidenskaberne*, Roskilde Universitetsforlag, 2004, side 79-111 (33 sider) (optrykt i kompendium)

William James: ”Hvad pragmatisme betyder” (opr. 1975), i *Philosophia*, årg. 26, no 3-4, side 15-30 (16 sider) (Optrykt i kompendium)

Gilje, Nils og Harald Grimen (2002): *Samfundsvidenskabernes forudsætninger*, Hans Reitzels Forlag, kap 7, side 164-199 (36 sider), (Optrykt i kompendium)

Jørgensen, Marianne W. og Louise Phillips (1999): *Diskursanalyse som teori og metode*, Roskilde Universitetsforlag, side 9-33, (25 sider) (Optrykt i kompendium)

Wenneberg, Søren Barlebo (2000): *Socialkonstruktivisme. Positioner, problemer og perspektiver*, Kapitel 4 og 15, side 55-67 og 188-197 (23 sider) (Optrykt i kompendium)

Heine Andersen: ”Samfundsteori, moral og de civile samfund” i Andersen, Heine og Lars Bo Kaspersen: *Klassisk og moderne Samfundsteori* (2005), Hans Reitzels Forlag, 2. udgave, side 479-496 (18 sider) (Optrykt i kompendium)

Heine Andersen: ”Kritisk teori”, i Heine Andersen (red.) (2002): *Videnskabsteori og metodelære. Introduktion* (4. udg.) *Samfundslitteratur*, side 183-204 (22 sider) (Optrykt i kompendium)

Ruth Nielsen, ”Juridisk videnskab”, i Heine Andersen (red.), *Videnskabsteori og metodelære. Introduktion* (4. udg.), *Samfundslitteratur*, 2002, side 289-301 (13 sider). (I kompendium)

Jørgen Dalberg-Larsen, ”Om retsvidenskabens særlige form for videnskabelighed”, i Lars Aaggard & Steen Brock (red.), *Videnskabens Ansigter*, Philosophia, 2004, side 162-171 (10 sider). (I kompendium)



